

آموزش

طراحی

اثر: نجفی رومی، اصول و فنون تدریس

www.ketab.ir

عنوان و نام پدیدآور: طراحی آموزشی: اثربخشی روش‌ها، اصول و فنون
تدریس/ تألیف سیدامیر قدمی... [و دیگران]. مشخصات نشر: خرم‌آباد: نشر
پراکنده، ۱۳۹۷. مشخصات ظاهری: ۲۵۲ ص.: مصور (بخشی رنگی)، نمودار.
فروست: درسنامه‌های دانشگاهی؛ ۱. شابک: ۵-۸۶۶۱-۰۵۳-۹۷۸-۶۰۰ وضعیت
فهرست نویسی: فیبا یادداشت: تألیف سیدامیر قدمی، زینب عزیزی، مهتاب
چنگایی، ابراهیم یعقوب‌زاده. یادداشت: کتابنامه. عنوان دیگر: اثربخشی روش‌ها،
اصول و فنون تدریس. موضوع: نظام‌های آموزشی -- طرح و برنامه‌ریزی
موضوع: Instructional systems -- Design موضوع: برنامه‌ریزی آموزشی
موضوع: Educational planning موضوع: تدریس اثربخش موضوع: Effective
teaching شناسه افزوده: قدمی، سیدامیر، ۱۳۵۳ - رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷
ط ۷۳/۱۸۱ LB۱۰۸۳ رده‌بندی دیویی: ۳۷۱/۳ شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۳۴۶۲۱

عنوان کتاب: طراحی آموزشی: اثربخشی روش‌ها، اصول و فنون
تدریس نویسندگان: دکتر سیدامیر قدمی، زینب عزیزی، مهتاب
چنگایی، ابراهیم یعقوب‌زاده ناشر: پراکنده صفحه‌آرا: حسین
قاسمیان طراح جلد: کامیل الماسیان ثبت: چاپ: اول، ۱۳۹۷/
۱۰۰۰ جلد شابک: ۵-۸۶۶۱-۰۵۳-۹۷۸-۶۰۰ قیمت: ۲۰,۰۰۰ تومان
مراکز پخش

مدیریت پخش خرم‌آباد- میدان ناصر خسرو- خیابان روسی- روبه‌روی
دبیرستان دخترانه فرهنگیان، تلفکس: ۰۶۶۳۳۴۰۵۲۶ همراه:
۰۹۱۶۱۵۹۴۸۷۶. انتشارات ستارگان آسمان خرم‌آباد، خیابان امام خمینی (ع)،
نرسیده به میدان امام حسین (ع)، طبقه همکف دانشگاه امام حسین (ع)،
تلفن: ۰۶۶۳۳۴۱۸۱۵. پاتوق کتاب خرم‌آباد خیابان شهید مطهری، سه
راه اول، روبروی بانک صادرات، تلفن: ۰۹۱۰۷۷۵۵۱۷۴. کتابفروشی
انجمن قلم ایران تهران، میدان جمال‌الدین اسدآبادی، ۰۲۱-۸۸۰۴۸۹۱۵

فهرست

- ۱۵ پیشگفتار
- ۱۵ پیشگفتار
- ۱۹ اهداف کلی
- ۲۱ فصل اول: کلیات طراحی آموزشی (ضرورت، تعاریف و روندها)
- ۲۳ ضرورت و مصلحت طراحی آموزشی
- ۲۴ گستره طراحی آموزشی
- ۲۸ تعریف طراحی آموزشی
- ۳۰ روند تاریخی طراحی آموزشی
- ۳۳ ارتباط تکنولوژی آموزشی با طراحی آموزشی
- ۳۴ نظریه‌های یادگیری و طراحی آموزشی
- ۳۷ تحلیل و تلفیق رویکردهای تجربی و نظام‌دار
- ۳۸ خلاصه
- ۳۸ تکالیف عملکردی فصل

آزمون فصل اول: کلیات طراحی آموزشی	۳۸
الف. سؤالات چندگزینه‌ای	۳۸
ب. سؤالات تشریحی	۳۹
فصل دوم: انواع الگوهای طراحی آموزشی	۴۱
رویکردهای اساسی در طراحی الگوهای اساسی	۴۳
۱. رفتارگرایی	۴۴
۲. شناخت گرایی	۴۴
۳. ساختن گرایی	۴۵
رویکرد ترکیبی طراحی آموزشی	۴۸
انواع الگوهای طراحی آموزشی	۴۸
۱. الگوی عمومی طراحی آموزشی (ADDIE)	۴۸
۲. الگوی طراحی امنشنال: بریل:	۵۱
۳. الگوی اشوریا الگوی اطمینان بخش	۵۵
۴. الگوی طراحی آموزشی پنج مرحله‌ای: ساختن گرا	۵۷
۵. الگوی انستیتیوی توسعه آموزشی	۶۰
خلاصه	۶۳
تکالیف عملکردی فصل	۶۴
آزمون فصل دوم: الگوهای طراحی آموزشی	۶۴
الف. سؤالات چندگزینه‌ای	۶۴
ب. سؤالات تشریحی	۶۵
فصل سوم: مراحل طراحی آموزشی (تحلیل، تصمیم‌گیری، راهبرد و ارزشیابی)	۶۷
مراحل طراحی آموزشی	۶۹

۷۴	تحلیل نیازهای فراگیران و موقعیت یادگیری (نیازسنجی)
۷۸	معیارهای نوشتن یک تعریف خوب از مشکل
۷۹	مشاهده
۸۰	هدف‌های مشاهده
۸۰	مصاحبه
۸۳	پرسشنامه
۸۵	کاربردهای پرسشنامه
۸۵	گروه‌های کانونی
۸۶	خلاصه
۸۶	تکالیف عملکردی فصل
۸۶	آزمون فصل سوم: مراحل طراحی آموزشی
۸۶	الف. سؤالات چندگزینه‌ای
۸۷	ب. سؤالات تشریحی
۸۹	فصل چهارم: تحلیل و تعیین اهداف آموزشی (دانش، مهارت و نگرش)
۹۱	تحلیل و تنظیم اهداف آموزشی (دانش، مهارت و نگرش مورد نیاز)
۹۳	الف. تعیین هدف یا هدف‌های کلی آموزشی
۹۴	ب. تبدیل هدف کلی به اهداف جزئی
۹۴	ج. تبدیل هدف‌های جزئی به هدف‌های رفتاری
۱۰۰	د. طبقه‌بندی اهداف
۱۰۶	خلاصه
۱۰۶	تکالیف عملکردی فصل
۱۰۶	آزمون فصل چهارم: تحلیل و تعیین اهداف آموزشی

الف. سؤالات چندگزینه‌ای	۱۰۶
ب. سؤالات تشریحی	۱۰۷
فصل پنجم: انتخاب محتوای آموزش (مبانی و روندها)	۱۰۹
تحلیل و زنجیره تکلیف	۱۱۱
تدوین زنجیره تکلیف	۱۱۳
تحلیل و انتخاب محتوای آموزشی	۱۱۴
تحلیل و تنظیم محتوای آموزشی	۱۲۲
محتوای اصلی و تقویتی	۱۲۵
تکالیف عملی	۱۲۵
تکالیف عملی	۱۲۶
آزمون فصل پنجم انتخاب محتوای آموزشی	۱۲۶
الف. سؤالات چندگزینه‌ای	۱۲۶
ب. سؤالات تشریحی	۱۲۷
فصل ششم: روش‌های تدریس (راه‌بردهای یاددهی - یادگیری)	۱۲۹
طراحی آموزشی و روش تدریس	۱۳۱
روش‌های تدریس و راهبردهای ارائه دروس	۱۳۲
الگوهای تدریس	۱۳۳
۱. خانواده الگوهای پردازش اطلاعات	۱۳۴
۲. خانواده الگوهای رشد ویژگی‌های شخصی (فردی)	۱۳۶
۳. خانواده الگوهای تعامل اجتماعی	۱۳۷
۴- خانواده الگوهای رفتاری	۱۳۹
روش تدریس	۱۴۰

۱۴۱	روش سخنرانی
۱۴۲	روش پرسش و پاسخ
۱۴۲	روش آزمایشی
۱۴۳	روش مبتنی بر بحث
۱۴۳	اصول انتخاب روش تدریس
۱۴۵	راهبردهای یادگیری-یاددهی
۱۴۹	خلاصه
۱۴۹	تکالیف عملکردی
۱۵۰	آزمون فصل ششم: روش های تدریس
۱۵۰	الف. سؤالات چندگزینه ای
۱۵۰	ب. سؤالات تشریحی
۱۵۳	فصل هفتم: رسانه های آموزشی (ویژگی های آموزشی، فنی و قابلیت اجرایی)
۱۵۵	رسانه های آموزشی
۱۵۹	انواع رسانه
۱۶۰	رسانه آموزشی و صراحت آموزشی
۱۶۱	خلاصه
۱۶۱	تکالیف عملکردی فصل
۱۶۲	آزمون فصل هفتم: ارزشیابی طرح تدوین شده
۱۶۲	الف. سؤالات چندگزینه ای
۱۶۲	ب. سؤالات تشریحی
۱۶۵	فصل هشتم: ارزشیابی آموزشی (تشخیصی، تکوینی و پایانی)
۱۶۷	نظام ارزشیابی آموزشی

انواع ارزشیابی	۱۷۰
۱. ارزشیابی تشخیصی	۱۷۰
۲. ارزشیابی تکوینی	۱۷۰
۳. ارزشیابی پایانی	۱۷۱
اشکال مختلف آزمون در ارزشیابی	۱۷۱
انواع آزمون‌ها در ارزشیابی	۱۷۲
آزمون گسترده پاسخ	۱۷۲
آزمون‌های محدود پاسخ	۱۷۳
قواعد تهیه سؤال‌های تشریحی	۱۷۳
قواعد تصحیح پاسخ سؤال‌های تشریحی	۱۷۴
آزمون‌های کوتاه پاسخ	۱۷۵
قواعد سؤال‌های کوتاه پاسخ	۱۷۶
آزمون‌های عینی	۱۷۶
چگونگی تهیه سؤال‌های صحیح و غلط	۱۷۷
آزمون‌های جورکردنی	۱۷۸
ارزشیابی و طراحی آموزشی	۱۷۹
خلاصه	۱۷۹
تکالیف عملکردی فصل	۱۷۹
آزمون فصل نهم: ارزشیابی طرح تدوین شده	۱۸۰
الف. سؤالات چندگزینه‌ای	۱۸۰
ب. سؤالات تشریحی	۱۸۰
فصل نهم: ارزشیابی طرح تدوین شده (مبانی و روندها)	۱۸۳

- ۱۸۵ ارزشیابی طرح تدوین شده
- ۱۸۹ خلاصه
- ۱۸۹ تکالیف عملکردی فصل
- ۱۹۰ آزمون فصل نهم: ارزشیابی طرح تدوین شده
- ۱۹۰ الف. سؤالات چندگزینه‌ای
- ۱۹۱ ب. سؤالات تشریحی
- ۱۹۳ فصل دهم: مدیریت کلاس (تبیین مدیریت کلاس در طراحی آموزشی)
- ۱۹۵ اهمیت و ضرورت مدیریت کلاس
- ۱۹۶ عوامل مؤثر در مدیریت کلاس
- ۱۹۶ الف. ویژگی‌های شخصیتی معلم
- ۲۰۰ ب. روش‌های تدریس
- ۲۰۰ ج. فنون تدریس
- ۲۰۵ مراحل اجرای فراشناخت در طراحی، اجرا و ارزشیابی
- ۲۰۸ قواعد مدیریت موفق کلاس
- ۲۰۸ داشتن مدیریت زمان
- ۲۰۸ تأکید بر همکاری و توجه کامل کلاس
- ۲۰۹ استفاده قاطع و مؤثر از صدا
- ۲۰۹ تجزیه و تحلیل وقایع درس
- ۲۱۰ داشتن فنون روشن و شناخته شده برای مقابله با بحران‌ها
- ۲۱۰ بذل توجه مناسب
- ۲۱۰ پرهیز از مقایسه
- ۲۱۰ سریع نمره دادن

استفاده مطلوب از سؤالات	۲۱۱
مسئولیت دادن به شاگردان	۲۱۱
چاره‌جویی برای مشکلات دانش‌آموزان	۲۱۲
بیان انتظارات خود از دانش‌آموزان	۲۱۲
به پایان رسانیدن درس با موفقیت	۲۱۲
استفاده از خدمات راهنمایی و مشاوره	۲۱۲
خلاصه	۲۱۳
تکالیف عملکردی فصل	۲۱۴
از من فصل دهم: مدیریت کلاس	۲۱۴
الف. سؤالات چندگزینه‌ای	۲۱۴
ب. سؤالات تشریحی	۲۱۵
ضمائم	۲۱۷
الف. طرح درس	۲۱۹
مراحل تنظیم طرح درس سالانه	۲۱۹
الگوی طرح درس روزانه	۲۲۱
مراحل نوشتن طرح درس روزانه	۲۲۱
ب. طرح آموزشی (مربوط به واحد کارورزی)	۲۳۲
محاسن طرح آموزشی	۲۳۲
مراحل طراحی آموزشی	۲۳۳
گام‌های اجرایی	۲۳۳
ضمیمه ج	۲۳۹
موضوع: طراحی آموزشی درس اول فارسی سوم دبستان	۲۳۹

۲۴۰	مرحله اول، تجزیه و تحلیل
۲۴۱	مرحله دوم: تحلیل موقعیت آموزشی (تجزیه و تحلیل اهداف)
۲۴۲	مرحله سوم: تحلیل و تعیین محتوای آموزشی
۲۴۳	راهنمای معلم
۲۴۵	منابع و مآخذ
۲۴۷	منابع فارسی
۲۵۰	منابع خارجی

پیشگفتار

با توجه به اهمیت طراحی آموزشی و نقش آن در ایجاد محیط یادگیری مؤثر، امروزه سازمان‌های مختلف تجاری، صنعتی، خدماتی و بسیاری از مراکز آموزشی به «طراحی آموزشی» توجه خاص و بیشتری داشته‌اند. به عبارت دیگر؛ هدف تمام برنامه‌های آموزشی و تربیتی در مراکز مختلف، ایجاد زمینه رشد افراد، از طریق ایجاد تغییرات مطلوب در اندیشه، مهارت و رفتار آن‌هاست. صرف تدریس و آموزش برای تحقق اهداف آموزشی و تربیتی کافی نیست، بلکه شناسایی نیازهای فراگیران و طراحی برنامه‌های لازم برای کسب مشارکت و فعالیت حداکثری آن‌ها ضروری است. زیرا آموزش اثربخش، نیازمند به طراحی است. طراحی آموزشی به عنوان حوزه جدیدی در تعلیم و تربیت مطرح است. اگر معلمان بخواهند فرایندهای تدریس-یادگیری را مؤثر نمایند باید دارای تفکر دقیق طراحی باشند.

این کتاب که منطبق با سرفصل جدید مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بوده و با استفاده از منابع جدید فارسی و لاتین در ده فصل و با نگاه کاربردی به رشته تحریر درآمده است و در آن تلاش شده،

دانشجویان با اهمیت، جایگاه و نقشی که طراحی آموزشی در دنیایی که یکی از ویژگی‌های آن دگرگونی، تداوم و پویایی روزافزون می‌باشد، بیش از پیش آشنا گردند تا به هنگام لزوم بتوانند از بروز مشکلات آموزشی و تربیتی پیشگیری نموده و در صورت پیدایش مشکل، به شکل معقول در جهت حل مناسب آن اقدام نمایند. این کتاب می‌تواند برای کارشناسان، مدیران سازمان‌ها، مربیان و طراحان آموزشی و کسانی که قصد دارند دانش پایه، مباحث جدید و فرایند طراحی آموزشی را یاد بگیرند، مفید واقع شود.

ما در این کتاب کوشیده‌ایم ترتیب ارائه مطالب نیز به شکل خاص و منظمی باشد. به طوری که خواننده در فصل اول با کلیات طراحی آموزشی آشنا می‌شود. انواع، نگاه‌های طراحی آموزشی، محتوای فصل دوم را تشکیل می‌دهد. در فصل سوم، مراحل طراحی آموزشی بیان شده است. در فصل چهارم، تحلیل و تعیین اهداف آموزشی طرح می‌شود. فصل پنجم مربوط به مبانی و معیارهای انتخاب محتوای آموزشی است و در فصل ششم نیز روش‌های تدریس و راهبردهای یادگیری یاددهی ارائه می‌گردد. در فصل هفتم رسانه‌های آموزشی و در فصل هشتم، ارزشیابی آموزشی بیان می‌شود. در فصل نهم ارزشیابی از طرح تدوین شده، ذکر شده است و در فصل دهم بحث مدیریت کلاسی و جایگاه آن در طراحی آموزشی ارائه گردیده است. در طول ارائه مطلب، سؤالات کاربردی با عنوان «فکر کنید و پاسخ دهید» طرح گردیده است. این شکل سؤال، زمینه را برای ترغیب خواننده به تفکر بیشتر و نگاه کاربردی تری به مطالب فراهم می‌آورد. در انتهای هر فصل، تکالیف عملکردی و نمونه‌های متنوعی از سؤالات تستی و تشریحی ارائه شده است که امریادگیری مطالب را کاربردی می‌نماید. همچنین به همراه این کتاب و منطبق با محتوای مطالب آن، یک «لوح فشرده آموزشی» تهیه گردیده است که به فهم دقیق مطالب بسیار کمک می‌کند.

در خاتمه از مسئول محترم انتشارات پراکنده، جناب آقای عزیزی که همکاری لازم را در جهت انتشار این کتاب مبذول داشته‌اند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌شود.

از استادان ارجمند و دانشجویان گرامی و همه عزیزانی که این کتاب را مطالعه می‌کنند، خواهشمندیم نظرات اصلاحی و ارشادی خود را از طریق ایمیل زیر با ما در میان بگذارند و مؤلفان را در ارتقاء کیفیت محتوای کتاب در چاپ‌های بعدی یاری نمایند.

ما بدان مقصد عالی نتوانیم رسید

همه مگر لطف شما پیش نهاد گامی چند

بهار ۱۳۹۷

دکتر سید امیر قدیمی^۱